

5. Ograniczanie znoszenia dla opryskiwaczy sadowniczych

Zalecenia dotyczące ogólnych zasad stosowania opryskiwaczy, ich regulacji i sposobu wykonania zabiegów omówiono w rozdziale 3. *Ogólne zasady ograniczania znoszenia* >> 3.4. *Sprzęt ochrony roślin*. Niniejszy rozdział dotyczy rozwiązań występujących jedynie na opryskiwaczach sadowniczych, a więc głównie różnych systemów emisji strumienia powietrza. Ponadto obejmuje on zalecenia dotyczące regulacji strumienia powietrza oraz niskoznoszeniowych scenariuszy zabiegów w sadach i na plantacjach. Pozostałe, szczególne rozwiązania omówione są w rozdziale 6. *Zalecenia dodatkowe* >> 6.2. *Uprawy sadownicze*.

Podstawowym sposobem opryskiwania upraw przestrzennych, takich jak sady czy plantacje krzewów owocowych jest wykorzystanie strumienia powietrza umożliwiającego penetrację kropeł cieczy użytkowej w koronach upraw. Wydatek strumienia powietrza, wytwarzanego przez wentylator opryskiwacza sadowniczego jest często dużo większy niż rzeczywista potrzeba wynikająca z warunków zabiegu i charakterystyki uprawy. Ponieważ emisja cieczy w opryskiwaczach sadowniczych jest obciążona szczególnie dużym ryzykiem znoszenia, to układ rozpylaczy i strumień powietrza muszą być bardzo starannie wyregulowane w zależności od warunków pogodowych oraz odpowiednio do wielkości, pokroju, gęstości i fazy fenologicznej upraw. Zbyt silny strumień powietrza, o szerokim zakresie działania, powoduje nadmierne przewiewanie cieczy nad drzewami oraz przez korony drzew stwarzając duże ryzyko znoszenia. Odpowiednia regulacja zakresu, kierunku i wydatku strumienia powietrza istotnie ogranicza to ryzyko.

Scenariusze zabiegów ochrony roślin w sadach obejmują różne sposoby modyfikacji parametrów zabiegu w newralgicznych miejscach, takich jak zewnętrzne rzędy sadu, uwrocia lub sąsiedztwo obiektów wrażliwych wewnątrz sadu (np. studzienki i rowy melioracyjne). W miejscach tych można ograniczyć znoszenie przy użyciu prostych środków, modyfikujących wielkość kropel i prędkość strumienia powietrza.

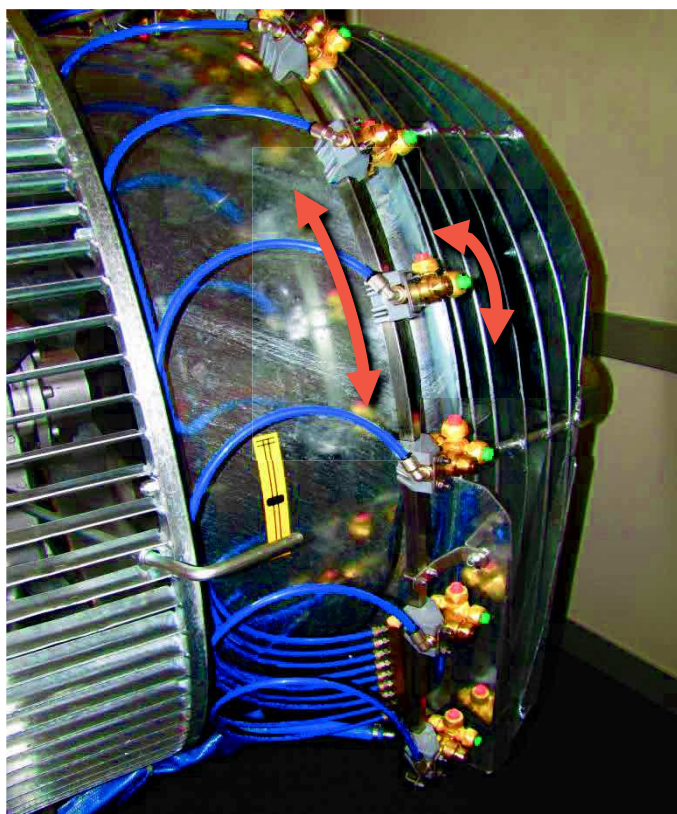
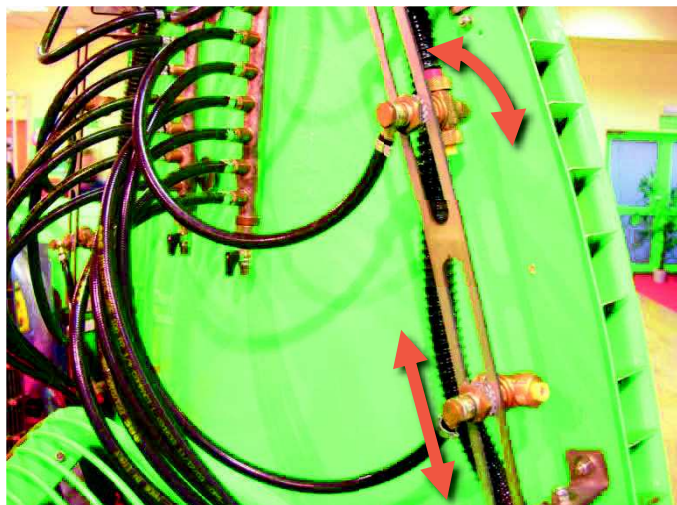
Efekt niskoznoszeniowych scenariuszy zabiegów jest udokumentowany wynikami badań i w niektórych krajach (np. Holandia, Niemcy) oficjalnie uznany i sklasyfikowany jako technika ograniczająca znoszenie. Podkreśla to efektywność ograniczania znoszenia za pomocą regulacji strumienia powietrza i zwraca uwagę na znaczenie elementów wyposażenia opryskiwacza umożliwiających tę regulację

Realizacja scenariuszy niskoznoszeniowych, możliwa dzięki odpowiedniemu wyposażeniu opryskiwaczy, wymaga wiedzy i szybkiego działania ze strony operatora opryskiwacza. W zaawansowanych technicznie opryskiwaczach zdalne sterowanie zmianą rozpylaczy i redukcją wydatku lub odcięciem strumienia powietrza zmniejsza zaangażowanie operatora i motywuje go do wykonania takich operacji. Istnieją także techniczne przesłanki do całkowitej automatyzacji scenariuszy niskoznoszeniowych, co pozwoliłoby na wyeliminowanie konieczności angażowania operatora w realizację tych scenariuszy. Przykładem jest prototypowy system EDAS zastosowany w nawigowanym satelitarnie opryskiwaczu z automatycznie zmienianymi rozpylaczami i regulowanym wydatkiem strumienia powietrza niezależnie dla każdej ze stron opryskiwacza.

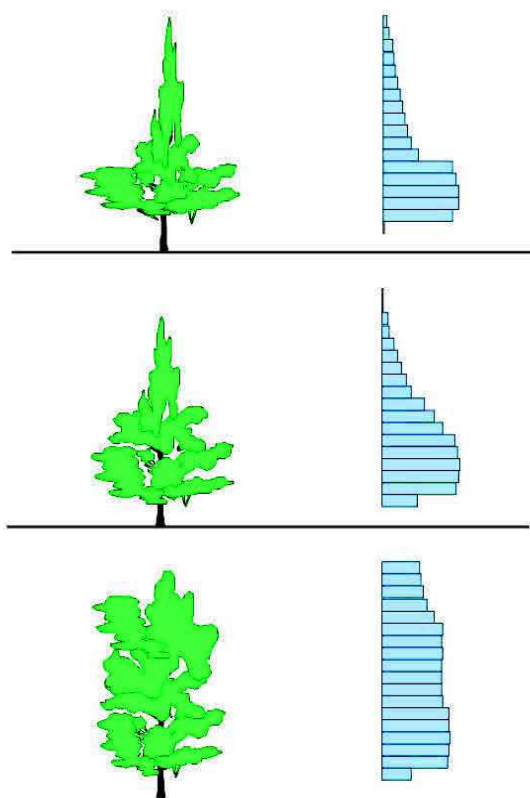
Stosuj opryskiwacz z indywidualnie wyłączanymi rozpylaczami o regulowanym położeniu

Liczba i konfiguracja rozpylaczy pozwala na uzyskanie odpowiedniego zakresu i rozkładu cieczy w zależności od potrzeb podyktowanych wielkością i pokrojem drzew. Regulację taką umożliwiają korpusy rozpylaczy pozwalające na indywidualne wyłączanie każdego z nich, najczęściej poprzez przekręcenie korpusu o ćwierć obrotu. Korpusy mocowane są w sposób umożliwiający zmianę ich położenia i zasilane indywidualnymi przewodami cieczowymi.

Dopasuj liczbę i ustawienie rozpylaczy do charakterystyki opryskiwanego obiektu

- Konfiguracja, tzn. liczba, położenie i kierunek działania rozpylaczy powinny być dobrane odpowiednio do formy prowadzenia drzew, ich wielkości i pokroju oraz fazy fenologicznej i gęstości opryskiwanych roślin tak, aby nie dochodziło do przewiewania cieczy nad i pod koronami drzew. Regulację taką umożliwiającą opryskiwacze z indywidualnie wyłączanymi rozpylaczami o regulowanym położeniu.
 - Dla drzew prowadzonych w formie szpaleru (o podobnej szerokości koron na całej wysokości drzew) można przyjąć równomierny rozstaw rozpylaczy, skierowanych tak, aby zakres rozpylonej cieczy obejmował całą wysokość drzew i nie wykraczał poza ich obrys. Górny rozpylacz powinien wytwarzać grube krople (np. rozpylacz eżektorowy).
 - Dla drzew prowadzonych w formie wrzeciona rozstaw rozpylaczy należy zróżnicować zagęszczając je w dolnej części gdzie korony drzew są szersze i mają większą gęstość. Rozpylacze powinny być skierowane tak, aby zakres rozpylonej cieczy obejmował całą wysokość drzew i nie wykraczał poza ich obrys. Górny rozpylacz powinien wytwarzać grube krople (np. rozpylacz eżektorowy).
- Rozpylacze kierujące ciecz nad lub pod koronami drzew należy wyłączyć lub skierować na drzewa. W procesie kalibracji należy uwzględnić tylko efektywną liczbę rozpylaczy.
- Do sprawdzenia prawidłowości ustawienia rozpylaczy można zastosować paski papieru wodnoczułego, rozmieszczając je równomiernie na całej wysokości wybranych drzew w osi rzędu. Po wykonaniu próbnego zabiegu przy użyciu czystej wody papier przebarwia się w kontakcie z kroplami, dając kontrastowy obraz pokrycia pasków. Wizualna ocena porównawcza pokrycia papieru wodnoczułego na różnych wysokościach obrazuje efektywność penetracji cieczy użytkowej i równomierność jej rozkładu w koronach drzew.

Stosuj opryskiwacz umożliwiający regulację wydatku, zakresu i kierunku strumienia powietrza

Wydatek powietrza można regulować za pomocą:

- obrotów wału odbioru mocy (WOM) (obrotów silnika w ciągniku),
- zmiany przełożenia w przekładni napędowej wentylatora,
- zmiany kąta ustawienia łopatek wirnika wentylatora.

Zakres i kierunek strumienia powietrza można regulować w opryskiwaczach:

- deflektorowych z odchylanymi kierownicami powietrza,
- deflektorowych z ustawną szczeliną wylotową powietrza,
- z wentylatorami poprzecznymi,
- z wentylatorami promieniowymi i indywidualnie ustawnymi wylotami powietrza.

Dopasuj wydatek oraz zakres i kierunek strumienia powietrza do charakterystyki opryskiwanego obiektu

- Wydatek oraz zakres i kierunek strumienia powietrza należy wyregulować tak, aby uzyskać odpowiednią penetrację cieczy użytkowej w koronach drzew i jednocześnie uniknąć przewiewania cieczy poza rząd drzew:
 - We wczesnych fazach rozwoju roślin i dla wąskich i otwartych koron drzew należy zredukować wydatek i odchylić strumień powietrza ku tyłowi.
 - Szersze i gęste korony drzew wymagają zwiększenia wydatku i skierowania strumienia powietrza pod kątem prostym do osi rzędów.
 - Regulując wydatek i kierunek strumienia powietrza należy wziąć pod uwagę prędkość i kierunek wiatru, który może zakłócać proces penetracji kropli cieczy w koronach drzew. Zwiększony wydatek powietrza o odpowiednio dobranym kierunku działania umożliwia skompensowanie negatywnego działania wiatru. Podczas wiatru skierowanego poprzecznie do kierunku jazdy należy prowadzić opryskiwacz bliżej rzędu od strony nawietrznej.
 - Wizualnie oceń efekt regulacji strumienia powietrza sprawdzając podczas opryskiwania, czy w sąsiednim międzyrzędziu nie pojawia się chmura rozpylonej cieczy. Intensywne przewiewanie cieczy oznacza, że wydatek strumienia powietrza należy zredukować, a jego kierunek odchylić do tyłu.
- W okresie bezlistnym rozważ opryskiwanie wąskich szpalerów drzew bez udziału strumienia powietrza (przy wyłączonym wentylatorze), stosując jedynie rozpylacze eżektorowe, wytwarzające grube krople o dużej energii kinetycznej.
- Do sprawdzenia prawidłowości regulacji strumienia powietrza można zastosować paski papieru wodnoczułego, rozmieszczając je równomiernie na tyczce umieszczonej za rzędem drzew. Po wykonaniu próbnego zabiegu przy użyciu czystej wody papier przebarwia się w kontakcie z kroplami, dając kontrastowy obraz pokrycia pasków. Wizualna ocena pokrycia papieru wodnoczułego obrazuje ilość przewiewanej przez drzewa cieczy użytkowej.

**Opryskiwacz deflektorowy
z ustawną szczeliną powietrza**

**Opryskiwacz
z indywidualnymi
wylotami powietrza**

Dostosuj prędkość roboczą opryskiwacza do wydatku strumienia powietrza

- Wydatek powietrza powinien być regulowany w powiązaniu z prędkością roboczą opryskiwacza. Parametry te powinny być tak dobrane, aby zapewnić całkowitą wymianę powietrza w objętości koron drzew/krzewów przez powietrze wytwarzane przez wentylator, bez przedmuchiwania cieczy na drugą stronę rzędu. Przy stałym wydatku wentylatora zbyt mała prędkość robocza powoduje przewiewanie cieczy przez drzewa, a zbyt duża niedostateczną ich penetrację.
- Wizualnie oceń efekt regulacji strumienia powietrza sprawdzając podczas opryskiwania czy w sąsiednim międzyrzędziu nie pojawia się chmura rozpylonej cieczy.

Wyłączaj rozpylacze w miejscach nie będących celem zabiegu

- Przerywaj opryskiwanie na uwrociach sadu lub plantacji wyłączając rozpylacze precyzyjnie na końcu rzędu roślin.
- Podczas opryskiwania zewnętrznego rzędu sadu lub plantacji włącz tylko te sekcje rozpylaczy, które kierują ciecz użytkową na rząd upraw. Sekcje po przeciwnej stronie muszą być bezwzględnie zamknięte.

Stosuj rozpylacze grubokropliste (np. eżektorowe) opryskując zewnętrzne rzędy sadu oraz w sąsiedztwie obiektów wrażliwych

- Jeśli, ze względu na warunki pogodowe, wykonujesz zabieg przy użyciu rozpylaczy drobnokroplistych to przystępując do opryskiwania pięciu zewnętrznych rzędów sadu zmień rozpylacze na grubokropliste.
- Jeśli dysponujesz możliwością zdalnej zmiany rozpylaczy włączaj rozpylacze grubokropliste podczas zbliżania się do obiektów wrażliwych (co najmniej 20 m od granicy strefy buforowej) oraz dojeżdżając do uwrocia (co najmniej 10 m od końca rzędów).

Stosuj opryskiwacz umożliwiający regulację wydatku lub odcinanie strumienia powietrza niezależnie po prawej i lewej stronie

- Jeden z niskoznoszeniowych scenariuszy zabiegu przewiduje opryskiwanie zewnętrznych rzędów sadu bez udziału strumienia powietrza lub przy użyciu zredukowanego wydatku powietrza działającego w kierunku obiektów wrażliwych. W takim przypadku konieczna jest regulacja lub odcinanie strumienia powietrza niezależnie dla każdej ze stron opryskiwacza. Najczęściej stosuje się w tym celu przesłony szczeliny wylotowej wentylatora lub deflektora albo przesłony na indywidualnych wylotach powietrza.

